

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ
АБУ РАЙҲОН БЕРУНИЙ НОМИДАГИ
ШАРҚШУНОСЛИК ИНСТИТУТИ

МАҲМУД ҲАСАНИЙ

ҚАРИЯЛАР —
ЮРТ ФАЙЗИ

Шеърлар ва таржималар

ТОШКЕНТ
А. ҚОДИРИЙ НОМИДАГИ ХАЛҚ МЕРОСИ НАШРИЁТИ
2002

Ҳасаний, Маҳмуд.

Қариялар — юрт файзи: Шеърлар ва таржималар /Сўз боши: М. Хайруллаев. — Т.: А. Қодирий номидаги халқ мероси нашр., 2002. — 32 б.

Масъул муҳаррир — **М.М. Хайруллаев**, ЎзР ФА академиги
Тузувчи ва нашрга тайёрловчи — **Мавжуда Раззоқова**,
тарих фанлари номзоди.

Шарқшунос олим ва шоир Маҳмуд Ҳасаний олтмишдан ортиқ илмий, таржима ва табдил китобларнинг муаллифидир. Унинг «Қариялар — юрт файзи» китобига кексалик фазилатларига бағишланган шеърлари ҳамда алломаларнинг шу мавзудаги ҳикматларидан қилган таржималари киритилган.

Китоб кенг ўқувчилар оммасига мўлжалланган.

ББК 84(5У)

М 4702620202—389 2002
М361(04)—2002

ISBN 5-86484-041-6

© А. Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти, 2002 йил

СЎЗ БОШИ

Шарқ ислом оламида кенг тарқалган удумлардан бири — кексаларни қадрлаш ва уларнинг иззат-ҳурматини жойига қўйишдир. Бу удум Қуръони Карим, Ҳадиси Шариф, фалсафа ва тасаввуф, одоб-ахлоққа бағишланган кўплаб асарларда ўз ифодасини топган. Бу айниқса, ўзбек халқи орасида барқарор бўлиб, кексалар ёшлар томонидан иззат ва ҳурмат қилинади, уларнинг раъйларига қараб иш тутилади, олдиларидан кесиб ўтилмайди, йиғинларда уйнинг тўрига ўтқазилади, улар овқатга қўл урмагунларича бошқалар кутиб туради. Ҳар бир ишда улар билан маслаҳатлашиб иш қилинади. Кексалар катта ҳаёт тажрибаларига эга, уларнинг панду насиҳатига қулоқ солган киши ҳаётда катта фойда топади. Кексаларнинг маслаҳати беғараз ва нишонга тўғри тегади.

Мустақиллик шарофати ила унутилиб кетаётган удумларимиз қайта тиклана бошлади, маънавиятимизнинг ривожланишига, қадриятимизнинг юксалишига катта эътибор қаратилди ва қаратилмоқда. Бу хайрли ишларнинг бошида Ўзбекистон Президенти И. А. Каримовнинг ўзлари турибди. 2002 йилни «Қарияларни қадрлаш йили» деб эълон қилиниши фикримизнинг далилидир. Бу борада кенг жамоатчилик орасида тарғибот ишлари олиб борилмоқда. Ёшларни ўзларидан катталарни ҳурматлаш, уларга эъзозлаш зарурлиги янада сингдирилмоқда.

Шарқшунос олим Маҳмуд Ҳасаний ҳамда олима Мавжуда Раззоқова томонидан бунёд қилинган мазкур китоб ҳам ана шу йўлдаги қадамлардан биридир. Китобда М. Ҳасаний қаламига мансуб шеърлар келтирилган бўлиб, уларда кексаларнинг чуқур билими, инсоний фазилатлари тараннум қилинган. Китобнинг иккинчи қисмида Шарқнинг олиму уламолари ва шоиру шуароларининг қарияларни қадрлаш, кексалардаги фазилатлар, улар билан маслаҳатлашиб иш тутиш ҳақидаги фикрлари жой олган.

Маълумки, ЎзР ФА Шарқшунослик институтининг Қўлёзмалар хазинасида 100 мингдан ортиқ қўлёзма ва тошбосма асарлар сақланмоқда. Қўлёзмалар фаннинг турли соҳаларига бағишланган бўлиб, уларнинг орасида одоб-ахлоққа бағишлаганлари ҳам талайгина. Муаллиф бунёд этган ушбу китобда ота-боболарнинг кексалик ҳақидаги фикрлари танлаб олиниб, ўзбек тилига таржима қилиб берилган.

Китобдаги фикрлар билан танишар эканмиз, уларда кексалик гашти, фазилатлари тараннум этилиши билан бир қаторда, қариликдан нолиш, хасталикдан етадиган қийинчиликлардан норози бўлиш оҳанглари ҳам сезилади. Бу нарса табиий бўлиб, ёш ўтган сари куч-қувват кетади ва эркин ҳаракат қилиш сусаяди. Бошқа томондан эса, ўтмишда ҳозирги кунимиздагидек кексаларни қадрлаш ва уларни ҳимоя қилиш қонун тусига кирмаган эди. Бизда эса кексалар давлат томонидан ҳар томонлама ҳимоя қилинади. Жорий йилнинг «Қарияларни қадрлаш йили» деб эълон қилиниши сўзимиз исботидир.

Етук шоир ва истеъдодли олима ҳамкорлигида яратилган ушбу китоб кексаларнинг ҳам, ёшларнинг ҳам кўнглида бирдек завқ уйғотади, деган умиддамиз.

Музаффар Хайруллаев,
ЎзР ФА академиги

БОБОЖОНЛАР

Ақлу шуур бобида уммон бобожонлар,
Ҳар битта сўзи дур ила маржон бобожонлар,
Ёшлар дилига қуввату дармон бобожонлар,
Ибрат бобида орзую армон бобожонлар,
Не дейки, бари соҳиби даврон бобожонлар.

Боқса кўзидан диллар аро нур сочилодур,
Айтса сўзидан эли учун дур сочилодур,
Очса дилидан диллар аро қўр сочилодур,
Жаннатми бари, урса нафас, ҳур сочилодур,
Юрту элига соҳиби эҳсон бобожонлар.

Кўнгил яшарур иймонли рухсорига боқсанг,
Завқинг ошадур соч-соқоли торига боқсанг,
Келгай ҳавасинг дўстлар ила ёрига боқсанг,
Меҳринг ошадур бошдан-оёқ борига боқсанг,
Дилни ёритур хуршиди тобон бобожонлар.

Ширин сўзига мойил эрур инсу малаклар,
Мақбул бўладур қилса қачон эзгу тилаклар,
Меҳнат била пишган бақувват ушбу билаклар,
Юрту элининг белларига бўлди тираклар,
Ҳар соҳа аро Рустами достон бобожонлар.

Юртига агар, бўлса керак, жони фидодур,
Қонлар тўкадур эли учун, қони фидодур,
Тинчлик йўлида бойлигию кони фидодур,
Эзгулик учун ҳар лаҳзаю они фидодур,
Юртимда Хизр бирла Сулаймон бобожонлар.

Яйраб яшангиз, чунки бу йил сизнинг йилингиз,
Ором берадур қалблар аро истиқлолингиз,
Сизларга мадор юртбошию ҳамда элингиз,
Орзуйи Муҳибб куч била тўлсин бу белингиз,
Юрту элига дорию дармон бобожонлар.

МОМОЛАР

Ҳар биттаси меҳрда тугамас кон момолар,
Фариштадек чиройли моҳи тобон момолар,
Лабларидан бол томар ширин забон момолар,
Саховатда тенгги йўқ соҳиб эҳсон момолар,
Шижоатли, ғайратли, соҳибқирон момолар.

Ўтирсалар терилиб париларга ўхшайдур,
Бошда оппоқ сочлари ҳарирларга ўхшайдур,
Юзларидан нур томар танвирларга ўхшайдур,
Диққат билан боқ қачон қариларга ўхшайдур,
Зеболикда барчаси гулу райҳон момолар.

Невараю чевара ўртасида талошдур,
Неча-неча келинга ҳамдаму ҳам йўлдошдур,
Бир қўлида қаноат, бир қўлида бардошдур,
Қариндошга меҳрли, қўшниларга қардошдур,
Чолларига вафодор, кўп меҳрибон момолар.

Одобу ҳам ахлоқда фариштадан кўркамсиз,
Юз ёшдан ўтсангиз ҳам ёшлар каби илдамсиз,
Баҳодиру бақувват, заковатли ўктамсиз,
Руҳи баланд, жон кучли, оёқ-қўли бардамсиз,
Сизлар билан музайян Ўзбекистон момолар.

Истиклолдан бошингиз самоларга етибдур,
Қўл чўзсангиз, қўлингиз ҳумоларга етибдур,
Не дейинки, бағрингиз даволарга етибдур,
Машомингиз муаттар ҳаволарга етибдур,
Озод юртда ҳамиша бўлинг омон момолар.

Сизлар билан ҳамиша дилимиз бақувватдур,
Сўзга доим чечанмиз, тилимиз бақувватдур,
Ўтган ҳар бир муборак йилимиз бақувватдур,
Сиз борсизки, қисқаси элимиз бақувватдур,
Белимизга ҳамиша сизсиз дармон момолар.

Қариялар йилида янада ёш бўлингиз,
Орамизда барчага раҳбару бош бўлингиз,
Чарчамангиз ҳамиша кўз ила қош бўлингиз,
Муҳиббий дер, доимо бошлари тош бўлингиз,
Меҳри дарё, муҳаббат ичра уммон момолар.

КЕКСАЛАРГА ХҲРМАТ ВА КИЧИКЛАРГА ШАФҚАТ ҲАҚИДА

*Расулulloҳ саллаллоҳу ва саллам
айтдилар: «Кимки кичикларга раҳм-
шафқат қилмаса ва катталарга
иззат кўрсатмаса биздан эмас».*

«Ҳадис»дан

Эй ўғил, барчага одоб керакдур,
Йўлингни ёритар офтоб керакдур.
Қария зотларга одобинг кўрсат,
Қалбини ёритар офтобинг кўрсат.
Туну кун хизматин адо айлагин,
Кучу қувватингни фидо айлагин.
Ширин сўзларингни аямай гапир,
Юракдан гапиргин, бўямай гапир.
Керак бўлса ҳасса бўлгин қўлига,
Гул бўлиб тўшалгин юрган йўлига.
Ёши улуғларга ким қилса хизмат,
Одамлар ичида топади иззат.
Аллоҳнинг наздида бўлар муҳтарам,
Қиёмат кунида топади карам.
Хизматдан оламда топган савобинг,
Қиёмат кунида бўлар офтобинг.
Ёши улуғларга кўрсат эҳтиром,
Дея амр қилди Расул вассалом.
Демак, қарияни ким қилса иззат,
Икки олам ичра топади лаззат.
Каттага иззату, ёшга эҳтиром,
Кўрсатмоқ яхшилар одати мудом.
Яхшидан ҳамиша яхши сўз чиқар,
Ёмондан нари юр, азиз кўз чиқар.
Кексани кўрдингни, саломни шай қил,
Ортингдан лаззатли каломни шай қил.
Қўлларини суртгин дарҳол кўзингга,
Табассум югуртир тезда юзингга.
Кексалар сўзига қулоқ сол, қулоқ,
Уларнинг қалбидир дур тўла булоқ.
Маънога тўладир уларнинг сўзи,
Сўзи гавҳар бўлса, денгиздир ўзи.

Ҳар ишга қўл урсанг, маслаҳат қилгин,
Ишинг пухта бўлар, машварат қилгин.
Кексалар қалбида бўлмагай ғараз,
Айтилган ҳар сўзи дилдан беғараз.
Баҳорда сувга боқ, бесафо бўлар,
Куз келгач, тинади, мусаффо бўлар.
Кексалар гўёки куздаги сувдир,
Бу сувдан, эй одам, юрагинг ювдир.

ҚАРИЯ ОТА-ОНАЛАРНИ ЭЪЗОЗЛАШ ҲАҚИДА

*Кимки ота-онасига яхшилик
қилса, унга шодликлар бўлсинки,
Аллоҳ унинг умрини зиёда қилади.*

«Ҳадис»дан

Бу дунё ичида тенгсиз улуг зот,
Бу ота-онадир, бу оби-ҳаёт.
Бебаҳо бир бойлик, барчадин азиз,
Сўзлари дурдона, асалдин лазиз.
Қуёшдан меҳри кўп, Ойдан нури кўп,
Фарзанд-дилбандига қалбда қўри кўп.
Бола деса доим жонидир фидо,
Бир лаҳза бўлгиси келмайди жудо.
Ота-она ҳақин қайси бир амал,
Бирла адо қилса бўлур мукамал?
Каломи Шарифда деди Худойим,
Ота-она ризо шунда ризойим.
Ҳаётда ҳамиша Расули ақрам,
Ота-оналарни тутиб муқаррам,
Дедилар, бўлсанг сен жаннат қасдида,
Жаннат оналарнинг оёқ остида!
Бу сўзнинг тагига агар етарсан,
Аввало онани рози этарсан.
Жоним бўлсин десанг доим оромда,
Ота хизматига бўлгин хиромда.
Отангким, дур бўлса, онанг марварид,
Сен эса уларга кул бўл зархарид.
Уларга «уф» десанг, бу оғир гуноҳ,
Қуръонда шундай деб айтмишдир Аллоҳ.

Ота-она сенга бегараз йўлдош,
Нозу ниёзингга берурлар бардош.
Асло ўхшамаслар улар дўстингга,
Хеч қачон тиқишмас сомон пўстингга.
Дунёни қидириб, бундай меҳрибон —
Зотларни кўрмайсан, сўзимга инон.
Уларни кўтаргин доим бошингда,
Азизу муҳтарам тутгин қошингда.
Ичингни кемириб турса ҳамки дард,
Меҳрингни уларга асло қилма сард.
Ҳамиша кулиб тур шод ила хандон,
Кўча хандон бўлма, уй ичра зиндон.
Гўдак эдинг сени йиғлатмади зор,
Энди улар гўдак, йиғлатма зинҳор.
Кеча-кундуз демай бердилар таом,
Навбат сенга келди, кўрсат эҳтиром.
Уларнинг кучи йўқ, вале ақли бор,
Бир умр тўплаган тажрибага ёр.
Сен пишдим десанг ҳам барибир хомсан,
Хомлиқдан ҳамиша йўлидан домсан.
Ота-онанг йўлинг ёритувчи шам,
Кўлда шаминг бўлса сен учун не ғам?
Улар хазинангда бир гавҳару дур,
Гавҳару дур бўлса, кўнгилда ҳузур.
Падарингдан тирик жудо бўлмагин,
Модарингни ташлаб адо бўлмагин.
Дунёда кўп кўрдик, кимки оқпадар,
Охири хорликда ўлди дарбадар.
Шунигдек ҳар кимки онабезордир,
Қатта олам унга кичигу тордир.
Одамлар ичида кетиб обрўйи,
Ўзини осишдир хаёлу ўйи.
Яна охирати бўлгандир барбод,
Бу одам дунёда қандай бўлсин шод?!
Эй ўғлим, инсонсан инсонликда қол,
Юраги Худодан тарсонликда қол.
Бошингга гуноҳлар юкини ортма,
Ўзингни жаҳаннам сарига тортма.
Отаю онанинг қилган дуоси,

Дуолар ичида эрур аълоси.
Болага қилинган ҳар битта дуо,
Ўқ каби нишонга тегар бехато.
Бу менинг сўзиммас, Расулнинг сўзи,
Муборак ҳадисда деганлар ўзи.
Эй фарзанд, ҳамиша бахтинг ёр бўлсин,
Адабу ахлоқинг барқарор бўлсин.
Мададкоринг бўлсин ҳамиша Худо,
Худодан бир лаҳза бўлмагин жудо!

ОНАЛАР ҚАЛБИНИ РОЗИ ҚИЛИШ ҲАҚИДА

Жаннат оналар оёғи остидадир.

«Ҳадис»дан

Боланинг дардида муштипар она,
Бошидан эврилиб, бўлар парвона.
Болаким, қанчалар кўп хато қилар,
Барибир онаси меҳр ато қилар.
Жони жони эмас, боласи жондир,
Бола деб юрагу жигари қондир.
Бола деб оналар чеккан ҳар меҳнат,
Тили бўлса эди қилиб марҳамат.
Офарин дер эди туриб бошида,
Таъзим бажо қилур эди қошида.
Иложи бўлганда эди Қуёшни,
Самодан тарк этиб кетаркан бошни,
Қайтиб чиқмас эди яна жойига,
Бошини урарди она пойига.
Она заҳматидан агар бир пора,
Тоққа тегса ногоҳ бўлар садпора.
Агар томса эди бир томчи ундан,
Дарё қутуарди чиқиб ўзандан.
Онага бергандур шунчалар сабр,
Дардинга қилгандир сийнасин қабр.
Шунчалар меҳнатга беради бардош,
Ахир она тани эмас-ку бир тош.
Шунинг учун ҳамки Расули ақрам,
Бир улуғ ҳадисни қилдилар карам.
Кимки бўлса агар жаннат қасдида,

Жаннат оналарнинг оёқ остида!
Эй ўғил, жаннатни айласанг ҳавас,
Онанинг кўнглини рози қилсанг бас.
Минг йил бир хонада қилсанг ибодат,
Бир умр айласанг кўшимча тоат,
Бироқ она сендан кетса норози,
Қачон савобингни босар тарози?
Жаннат қачон сенга кучоғин очар?
Аксинча вужудинг кўрганда қочар!
Эй ўғлим, онага хизмат бажо қил,
Ўғиллик ҳақини тўла адо қил!
Расул деди, кимки ушбу жаҳонда,
Мингларнинг кўнглини шод қилган онда,
Уйда ота-она бўлса норози,
Савоб томонини босмас тарози.
Расул деди, кимки ушбу жаҳонда,
Мингларнинг кўнглини оғритган онда,
Ота-она ундан гар бўлса рози,
Савоб томонини босар тарози.
Юрмоқчи бўлсанг сен Расул изидан,
Асло чиқакўрма унинг сўзидан.
Она рози бўлса жаннатий зотсан,
Йўқ эса абадий жаннатга ётсан.

КЎЗИДАН НУР КЕТГАН ҚАРИЯЛАРНИ ЭЪЗОЗЛАШ ҲАҚИДА

*Кимки кўрни қирқ қадам етакласа
жаннат вожибдир.*

«Ҳадис»дан

Ҳадиси шарифни айласанг эъзоз,
Кўзи ожизларга раҳм қил оғоз.
Кўрдингни, кўчада бир муштипар кўр,
Кўлидан тутгину бирга олиб юр.
Кўрни етакласанг агар қирқ қадам,
Жаннат вожиб бўлмиш сенга ўша дам.
Кимки раҳм қилса ожиз кишига,
Худо омад бергай унинг ишига.
Шунинг учун ҳамки, Шерозлик булбул,

Илтифот қилдилар бир байти мақбул:
«Агар бийин, ки нобинову чоҳ аст,
Агар хомуш бинишини гуноҳ аст».
(Агар кўрсангки, нобинову чоҳдур,
Қимир этмай ўтирсанг, зўр гуноҳдур).
Арпа эксанг агар арпа ўрасан,
Раҳм қилсанг агар раҳм кўрасан.
Агар сен бировга бўлсанг мулойим,
Мулойим бўлади сенга Худойим.
Кўзи ожиз бўлса унда не гуноҳ,
Кўзингни очгилу ташлагил нигоҳ.
Кўлидан тутмоққа айламагин ор,
Худойим қилмасин охир сени хор.
Бошинга тушмасин ожизнинг ҳоли,
Бевақт сўлимасин умринг ниҳоли.
Кўзингдан кетмасин кўзинг равшани,
Қоронғу бўлмасин ҳаёт гулшани.
Агар орзу қилсанг нурли кўзингни,
Ожиздан узоққа солма ўзингни.
Меҳр билан аста тутиб кўлидан,
Элтиб кўйгин уни айтган йўлидан.
Эй ўғлим, қулоқ сол, Расули акрам,
Барча одамзоддан эди муҳтарам,
Шундай илтифотлар қилди ожизга,
Бу буюк илтифот аслида бизга.
Жаннат керак бўлса сен учун мудом,
Кўзи ожизларга кўрсат эҳтиром!

КЕКСА ОНАНИ ҲУРМАТЛАШ ҲАҚИДА

Ҳамиша хонадонинг бўлғуси обод онанг бўлса,
Кетар давлат агар она била ҳар уйда жанг бўлса.
Дилозордан фақат ётлар эмас, қочгай қариндош ҳам.
Кўполликка чидолмайдур одам гарчи наҳанг бўлса.
Агар жону тани бўлсанг ато бирла анони ҳам,
Мурувват қилмасанг кечгай асаб тори таранг бўлса.
Уял эдан ано қалбини чок этмоққа, эй фарзанд,
Агар она ғазаб қилса қулар ҳаттоки санг бўлса.

Муҳиббий, шунчалик пандинг етар оқил кишиларга,
Етурмас наф киши ҳаргиз дили тошу заранг бўлса.

АВВАЛО ОТА-ОНА ҚОШИДА КАМТАРЛИК КЕРАК

Етса бошинг кўкка ҳам, камтарин бўл, камтарин.
Тушса бошга ҳамки ғам, камтарин бўл, камтарин.
Аввало ота-она қошида камтарлик керак,
Ҳар бирига қил қарам, камтарин бўл, камтарин.
Оғага кўрсат мурувват, инига раҳм айлагин,
Барчасин тут муҳтарам, камтарин бўл, камтарин.
Опаю сингил дилига мумиё бўлгин мудом,
Қилмагин ғамга қарам, камтарин бўл, камтарин.
Чиқмасин ёддин қариндошлар, зиёрат айлагин,
Бўлмасинлар элда кам, камтарин бўл, камтарин.
Эй Муҳиббий, аввало хеш, сўнгра дарвеш дейдилар,
Яхшилик қил элга ҳам, камтарин бўл, камтарин.

РУБОИЙЛАР

Тажриба кон бўлса жавҳари кекса,
Ёхуд уммон бўлса гавҳари кекса.
Ҳикмат бўлса агар буюк бир олам,
Оламнинг асоси — меҳвари кекса.

* * *

Ҳикматли ҳар сўзни кексадан қидир,
Риёси йўқ сўзни кексадан қидир.
Ўзинг ким, билмоқчи бўлсанг агарда,
Тамаллуқ қил, ўзни кексадан қидир.

* * *

Кекса қадди гарчи ҳарфи «нун» бўлар,
Бироқ ловиллаган қалби Кун бўлар.
Қувватда вужуди кучсиз бўлса ҳам,
Билимда юраги Зуфунун бўлар.

* * *

Дунёда неки бор, экса-да бўлар,
Яхшими-ёмонми, тегса-да бўлар.
Беғараз сўзларни топмоқчи бўлсанг,
Ҳар ердан қидирма, кексада бўлар.

* * *

Асални қидирсанг, аридан қидир,
Гўзаллик қидирсанг паридан қидир.
Бироқ икки олам корига бакор,
Сўзларни қидирсанг, қаридан қидир.

* * *

Кексанинг сўзлари тузга ўхшайди,
Таъбингни хуш қилар сўзга ўхшайди.
Баҳорда сув лойқа, кузда-чи тинар,
Кексалар куздаги сувга ўхшайди.

* * *

Ҳаётнинг хушку ҳам тари бўлади,
Гоҳ бери, гоҳида нари бўлади.
Чарх уриб оламда зарин қидирма,
Қариси бор уйнинг зари бўлади.

* * *

Кексалар ҳаётнинг сариштасидир,
Рўзгорнинг киштаси ё пуштасидир.
Фариштани агар кўрмоқчи бўлсанг,
Кексалар хонадон фариштасидир.

* * *

Зулм бор юрт охир барбод бўлади,
Ёшлар хор, кексалар ношод бўлади.
Бироқ қариялар қайда шод бўлса,
Ўша юрт абадий обод бўлади.

* * *

Кексалар гўёки лолага ўхшар,
Ё лола юзида жолага ўхшар.
Кексалар кўнглини авайлагинки,
Нозиклик бобида болага ўхшар.

* * *

Савоби йўқ одам йўққа ўхшайди,
Қониё одам бироқ тўққа ўхшайди.
Кексалар дуойибадидан кўрққин,
Кексалар дуоси ўққа ўхшайди.

* * *

Табиб ҳозик бўлса, даво олиб қол,
Замин тоза бўлса, ҳаво олиб қол.
Кексалар дуоси олтин эмасми,
Ақлинг бўлса агар дуо олиб қол.

* * *

Гўдакни юпатмоқ андак бўлади,
Ширин сўзинг унга қанддак бўлади.
Кексадан қандингни аяма асло,
Кекса ҳам мисоли гўдак бўлади.

* * *

Кексайса гар ота, хор қилма уни,
Бўл унга ихота, хор қилма уни.
Ота-она рози, Худодир рози,
Жаннатга восита, хор қилма уни.

* * *

Машаққат тортмаган аёзда қолди,
Ақли ҳам ўсмади, саёзда қолди.
Кексалар дуосин олган кишининг,
Обрўи кўпайди, баёзда қолди.

* * *

Сенга ҳарамайни шарифайн¹ керак,
Аёлу қариндош-тарафайн² керак.
Бироқ бу иковдан аввалроқ сенга,
Жаннатга восита — волидайн³ керак.

* * *

Меҳрга кон асли момоларимиз,
Фарзандга жон асли момоларимиз.
Бизлар раиятмиз момолар учун,
Бизларга хон асли момоларимиз.

* * *

Қалбингга ниш тушса бувижон келар,
Ёз тушса, қиш тушса, бувижон келар.

¹ Ҳарамайни шарифайн — Макка ва Мадина.

² Тарафайн — икки томон.

³ Волидайн — ота ва она.

Бир куни ҳеч кимса келмаганда ҳам,
Бошингга иш тушса бувижон келар.

* * *

Шод бўлсанг ўйлайди гўё тўй буви,
Аҳволингдан олар доим бўй буви.
Юрагини шодон қилолмасанг ҳам,
Кеча-кундуз сенга дуогўй буви.

* * *

Хизматни адо қил бувижонингга,
Ўзингни гадо қил бувижонингга.
Сен учун ўзини фидо қилганди,
Ўзингни фидо қил бувижонингга.

* * *

Фазилат соҳиби қари онахон,
Донолик уйида пари онахон.
Онахон орқали жаннатга йўл топ,
Нечунким, жаннатнинг дари¹ онахон.

* * *

Дўстларнинг шикоят арзи оғирдир,
Душманнинг душманлик тарзи оғирдир.
Арзу тарз оғирдир дема, фарзанднинг—
Онанинг олдида қарзи оғирдир.

* * *

Қария онаким, хонада бордир,
Юз минглаб ҳуқуқ бу онада бордир.
Минг йиллаб бу она хизматин қилсанг,
Хизмати тугамас, янада бордир.

* * *

Кексалар ватанда гўёки гулдир,
Фарзандлар бу гулга шифта² булбулдир.
Янада чуқурроқ таъбир қидирсанг,
Кексалар гул бўлса, фарзандлар қулдир.

¹ Дар — эшик. «Ҳадис»да оналар жаннат эшиги дейилади.

² Шифта — ошиқ, мафтун.

* * *

Ақлим теранлиги отам сўзидан,
Қалбим равшанлиги отам кўзидан.
Шунчалик улғайиб, ўсганим бари,
Отам меҳнатидан, ризқи рўзидан.

* * *

Дунёда ҳаммадан бадавлат кимдир?
Одамлар ичида серсавлат кимдир?
Бадавлат отаю онаси борлар,
Бундан ҳам ортиқроқ бадавлат кимдир?

* * *

Азиз отам қалбим кўкида қуёш,
Онам-чи, шу қуёш ёнида йўлдош.
Қуёшу йўлдошим барқарор экан,
Иқболим кулгану муяссар бардош.

* * *

Отаю она бу — икки қанотинг,
У билан муяссар лаззату тотинг.
Ризосин излагин ота-онани,
Бўлмаса булғаниб ўтар ҳаётинг.

* * *

Дунёда бахтимнинг доим ёрлиги,
Бу — уйда отаю онам борлиги.
Отаю онани хор қилганларнинг,
Ҳамиша ҳар нафас ортар хорлиги.

* * *

Йигитга бир уй-у хона керақдир,
Хонага бир дилбар ёна керақдир.
Шу билан бахтиёр бўлдим демагин,
Авалло отаю она керақдир.

* * *

Яхши одам ҳар дам қадр билади,
Ушбу йўлда бардам қадр билади.
Қадрни ёшлиқда билмаса инсон,
Қариганда одам қадр билади.

* * *

Дарёдек тошдингми дори шай турсин,
Бир ишда шошдингми дори шай турсин.

Ёшинг ўтган сари чиранмагин кўп,
Эликдан ошдингми дори шай турсин.

* * *

Катта оилага бугун мен бошман,
Неваралар ичра ҳар кун талошман.
Менинг ёшим етди бугун олтмишга,
Хаёлимда вале ҳали ҳам ёшман.

* * *

Илмда зафарни ихтиёр этай,
Ё кўплаб нафарни бахтиёр этай.
Иймонли покиза инсон бўлмасам,
Дунёдан сафарни ихтиёр этай.

* * *

Назмда муҳаббат машқим кўпаяр,
Дилга оро берур нақшим кўпаяр.
Қаригач одамнинг ишқи кетади,
Ажабо қаридим, ишқим кўпаяр.

* * *

Тиладик душманлар ношод бўлса деб,
Тиладик қайғулар барбод бўлса деб.
Умр ўтди, бироқ ҳеч тиламадик,
Охират жойимиз обод бўлса деб.

* * *

Дунёдан кўп азиз салафлар ўтди,
Ё умри хазонда талафлар ўтди.
Яхшию ёмонлар биз учун ибрат,
Ибрат кўзини оч халафлар ўтди.

ҚАТРАЛАР

Кимки кексаларнинг қўлин тутибдур,
Билсинки, улуғлар йўлин тутибдур.

* * *

Кимки кексаларга ҳассалик етар,
Ўзи ҳам оқибат ҳассага етар.

* * *

Қария кишига кўрсат эҳтиром,
Сен учун кулфатлар бўлади ҳаром.

* * *

Кимки ҳурмат қилса кекса кишини,
Худо тўғрилайди оғир ишини.

* * *

Кексалар ҳаётнинг кўркию нақши,
Кўрку нақшинг бўлса қандайин яхши.

* * *

Кексалар сўзига қулоқ сол, қулоқ,
Еганинг бурнингдан бўлмагай булоқ.

* * *

Дунёда энг оғир ишдур қарилик,
Ёшлигинг баҳордур, қишдур қарилик.

* * *

Табиб барча дардга топади илож,
Қарилик олдида аммо ноилож.

* * *

Айт кимнинг кўзига тупроқ тўлмагай,
Одам ўлмас эса табиб ўлмагай.

* * *

Ўлимга ҳеч киши топмади чора,
Ўлимнинг олдида барча бечора.

* * *

Ҳар хил баҳонани сабаб қилсак ҳам,
Ажал билан ўлар аслида одам.

* * *

Ўлимни ҳар куни ўйласа киши,
Жойида бўлади дунёвий иши.

* * *

Ота руҳин қилай шод десанг агар,
Дўстларидан тез-тез олиб тур хабар.

* * *

Нобакор ёнида юрсанг қаритар,
Шифокор дардингни сендан аритар.

* * *

Қўлда дорим дея чиранма нодон,
Ажал келса сени қўймайди омон.

* * *

Умрим узун бўлсин десанг, қатиқ ич,
Ақлим фузун бўлсин десанг, қатиқ ич.

* * *

Ўлим элда энг оғир кулфат,
Барчага у бўлади «улфат».

* * *

Ўлим келса айлама фарёд,
Улуғ Шоҳни айла доим ёд.

* * *

Керилмагин қанчалик бойсан,
Ўлим келгач, аҳволи войсан.

* * *

Барча ҳисоб соатда мавжуд,
Барча савоб тоатда мавжуд.

* * *

Соат сени огоҳ этади,
Хабардори даргоҳ этади.

* * *

Соат дейди умринг ўтмоқда,
Азиз фурсат қўлдан кетмоқда.

* * *

Ушбу дунё синов дунёси,
Бир неча кун тунов дунёси.

АЛЛОМАЛАР КЕКСАЛИК ҲАҚИДА

КЕКСАЛАР БИЛАН МАСЛАҲАТЛАШИБ ИШ ТУТИШ ҲАҚИДА

Бирон ишни қилмоқчи бўлсам, кенгашиб олиб, кейин Қуръондан фол очардим ва Қуръон ҳукми била иш қилур эдим.

Амир Темур

Носиҳи содиқ эрурки беғараз,
Бил анга оламда топилмас эваз.

Алишер Навоий

Азизим, мушкул воқеаларда ва оғир ҳодисаларда кексалар билан маслаҳатлашишдан кўз юмиб бўлмайди. Маслаҳат қилмоқчи бўлсанг, маслаҳатни ҳикмат ва тажриба аҳли ва донишманд кексалар билан қилки, уларнинг ақллари ўткир ва фикрлари теран бўлади. Чунончи айтадилар:

Теран фикрни доим кексалардан қидиргин,
Баҳор сувлари кузда мусаффолик топади.

Тажрибали кексалар шижоатли ёшлардан кўра чора ва тадбирга устароқдирлар. Байт:

Ёшлар билан жангу жадал ичра кир,
Енгиш тадбирини кексадан қидир.
Гарчи ёшлар бўлса ботиру чаққон,
Аммо кекса дили чорагадир кон.

Хожа Самандар Термизий

Ҳақимлар айтадилар:

—Доно ва ақли кексалар билан маслаҳатлашсанг, уларнинг ақли ҳам сенга юқади, ундан кўп нарсани ўрганасан. Киши ўз ақлига суяниб иш қилганда кўп хатоларга йўл қўяди.

Фавоқиҳ ал-жуласо

Кимки кексалар билан маслаҳатлашиб иш тутса ҳеч қачон пушаймон бўлмайди. Кимки тежамкорлик билан ўртача йўл тутса, ҳеч қачон камбағал бўлмайди.

Муҳаммад Зеҳний

Азизим, машварат, яъни маслаҳат бу ақлли кишиларнинг кенгаши. Оқил кишилар ва тадбиркор кексалар қаерда бўлишмасин, бир муҳим масалани ҳал қилишга киришсалар, мушкул нарсалар ҳам оқибатда яхши натижа билан тугайди.

Хожа Самандар Термизий

Кимки ўз фикрига мағрурланиб, доно кексалар билан маслаҳатлашмай иш тутса, йўлдан адашади, кимки ўз ақлига суяниб, ўзгалар билан ҳисоблашмаса хорлик тортади.

Муҳаммад Зеҳний

Арасту айтади: «Эй Искандар, биров билан маслаҳатлашадиган бўлсанг, ақлли кишилар ва доно қарияларни топиб маслаҳатлаш, олий ҳиммат кишилардан ёрдам сўра. Ҳар бир масалани шу масалани тушунган ва шу масалага дахли бор одамлар билан биргаликда ҳал қил, пастҳиммат кишилардан ҳеч вақт яхши маслаҳат чиқмайди».

Ҳеч бир ишни донишманд қариялар билан маслаҳатлашмасдан бурун бошламагил.

Воиз Кошифий

Машваратсиз, бетафаккур қилса ҳар иш ҳар киши,
Ул кишининг оқибат бўлгай паришонлик иши.

Толиб Толибий

ШОИРЛАР ҚАРИЛИК ҲАҚИДА

Қарилик истар эсанг қариларни эт ҳурмат,
Қаридинг эрса йигитлардин истама суҳбат.

Алишер Навоий

Кексалик айёми келса ногаҳон,
Бўйнингни ип била боғлайди чунон.

Ҳурмат кўзин очсанг кексалар томон,
Барчадан авлосан қариган замон.

Носир Хисрав

Эй ўғил-қиз, ҳар дам ўздан каттани иззат қилинг,
Белни боғлангу аларга жон ила хизмат қилинг.
Кўрсангиз ўздан кичикларни силанг бошин мудом,
Раҳму шафқатни шиор айлаб ани ҳурмат қилинг.

Махсум Восилий

Қарилар хоотири нозикдур, эй тифл,
Шикастидин қилиб ваҳм, ўлма густоҳ.
Унуттунгмуким, афтол ўйноғонда,
Синар оз майл кўргондин қуруқ шох.

Алишер Навоий

Восилий ҳар дам кутар сиздан чиройли феълу хулқ,
Кексаларнинг кўнглини олмоқ учун ғайрат қилинг.

Махсум Восилий

Йигитлигингда қариларга қилмадинг хизмат,
Қарилигингда йигитларга бермагил заҳмат.

Алишер Навоий

Ўзингни асрагил ёшлик овонида бўлай деб соғ,
Қаригонда касал бўлмай ҳаётингда фароғатдур.

Махсум Восилий

То йигит эрдим, қариларга кўп эрди хизматим,
Қаригон чоғда йигитларга оғирдур суҳбатим.

Алишер Навоий

Ҳар йигитни демагил йигит анинг атворида,
Ҳар нафас эли учун жонин фидоси бўлмаса.

Махсум Восилий

Ёшликда соғлиқ қадрига етмаса киши — қариликда ортар
гаму ташвиши.

Шўр тупроқ мисоли сушлашар тана,
Шўр ерда ҳеч гиёҳ қилмас тантана.
Қуввагу иштаҳа йўли тўсилар,
Ўзингу ўзгадан фойда кесилар.
Тиришар юз гўё сусмор териси,
Нутқ кетар, тиш ишдан чиқар бариси.
Бел эгик, юрак суст, ўйнар ҳар замон,
Тан заиф, қўл-оёқ мисоли арқон.
Ишдан унум кетар, уй эса вайрон,
Най янглиғ юраклар чекади афғон.
Йўл узоқ, саъй ботил, зоедир умр,
Нафс танбал, дил сиёҳ, жонда йўқ сабр.
Ўлимнинг ваҳмидан бошда сочлар оқ,
Аъзолар қалтирар барг янглиғ ҳар чоқ.

Жалолоддин Румий

Ёш улғайса тақи муқариясдур дард,
Балки моилу сипехри атласдур дард.
Қари кишига балки кам эмасдур дард,
Юз сиҳат бўлса, қарилик басдур дард.

Алишер Навоий

Този ит ёш пайтда оҳуни олар,
Този қарир, оҳу сўнг уни олар.
Кучли бургут қолар қариб учишдан,
Тепки еб юради чумчуқдек қушдан.

Низомий Ганжавий

Кекса агар ёшлар йўлини тутар,
Уяту расволик қўлини тутар.

Фахруддин Гургоний

Камолдин неки ўтти яна топар нуқсон,
Ки қўб яшаб кирар атфол чиркасига шуйух.

Алишер Навоий

Айбдан ҳолидир ҳар йигит-жувон,
Қаридинг — юз айб, дейишар ҳар он.

Қўлингда бўлса ҳам Жамшид давлати,
Оқарган соқолинг ўлим ояти.
Гарчи навжувонлик ўту оловдир,
Бари бир шириндир, қарилик ёвдир.
Бунга боғ мисолдир, ёш дарахт қачон,
Қариса, шарт кесиб ташлайди деҳқон.
Гули бўлганичун гул шоҳи амон,
Ўтиннинг қисмати кулдир бегумон.

Низомий Ганжавий

Чунки элик манзил ўтти умрдин, сокин бўлай,
Не учунким эмди йўқ суръат қилурга қувватим.

Алишер Навоий

Лола барги янглиғ эдим-у, бугун,
Ипдаги бужмайган олма кабиман.

Абу Абдуллоҳ Рудакий

Бел оғриқ юз берар қариган чоқда,
Асо тутар, дармон қолмай оёқда.

Низомий Ганжавий

Қаридим, беҳолман, вале юракда,
Ҳамон зебо ёшлар таманноси бор.

Абдурахмон Жомий

Кексалар ёшликнинг, беморлар соғлиқнинг қадрини
яхши билишади.

Юсуфий

Бас, кишига умр хуши ёр эмиш,
Умр деган ёри вафодор эмиш.

Алишер Навоий

Умрким йигирма-ўттиздан ошар,
Яхшимас ҳар киши беҳабар яшар.

Низомий Ганжавий

Қарилик — юрт зийнати.

«Тарихи Байҳақий»

Қарисак ҳам дилда доғи навжувонлар бор ҳануз,
Тан чиқибдур ишдану жон толиби дийдор ҳануз.

Абдурахмон Жомий

Қаридинг, қарилар йўлин тутган боз,
Қаридинг ёш феъли кўринар носоз.
Қарилар ёшларнинг йўлидан юрса,
Ўликдир танида юз жони турса.
Оғирлар танбаллик йўлидан юрар,
Йигитлар меҳнатга ўзини урар.

Хусрав Деҳлавий

Рангдор либос кийган билан киши ёшармас. Бўёқ билан
ёшлик қайтиб келмайди. Қари киши ёшига мос кийиниши,
ёшларнинг қилиғини қилишдан тийилиши керак.

Қарини ёш қилмас рангин либоси,
Куз ичра бўлмайди баҳор ҳавоси.

Сайидо Насафий

Эгик қомат кексага ўлимдан нишон эмас,
Эгик камон юзтани тупроққа гумдон қилур.

Манбалардан

КУЧ-ҚУВВАТНИНГ КЕТИШИ ВА ЗАЙФЛИК ҲАҚИДА

Не навъ киби судрай ўзни қўюнг аро,
Ки мур судрғудек бўлди заъфдин баданим.

Алишер Навоий

Бул кун афғоним фалақдин ўтмаса маъзур тут,
Бу танимнинг заъҳфидин суст бўлди ҳам афғонларим.

Абдурахмон Жомий

Заъфлик жисмимдадур ҳар ён бўғунлардин гириҳ,
Нол ториға эрур гарчи тугун тугмак маҳол.

Алишер Навоий

Заифликдан шундайин ҳолга етдим, қарасанг,
Кўйлагимдан бошқа ҳеч нарса кўзга кўринмас.

Абдурахмон Жомий

Заъфдин бераҳм ёримга етиб эрмиш газанд,
Шояд эткай раҳм дардимга, чу бўлмиш дардманд.

Заъф андоқдурки, дам урсам эрур бийми ҳалок,
Не учунким, ул таҳаррухдур анга беҳад аниф.
Бағир ҳунобидин заъф ўлди ғолиб хаста жонимга,
Оғир эрди физо, авд этти заҳмат нотавонимга.

Алишер Навоий

ҚОН, ҚОН ОЛДИРИШ ВА НАШТАР ҲАҚИДА

Табиб қўрқмай урар наштар томирга,
Ўзидан қон олурга қалтирар қўл.

Низомий Ганжавий

Менинг томиримни очса гар табиб,
Қон ўрнига ғамлар чиқади оқиб.

Абдурахмон Жомий

Бир юзи сариғу бир юзи қизил,
Бири қондан, бири хафақондандир.

Манучехрий

Наштардан титраса рагзан панжаси,
Бемордан кетади жон насибаси.
Ярадан юз берса оғриқ ногаҳон,
Қон олса, роҳати етар ўша он.

Хусрав Деҳлавий

СОЧ-СОҚОЛ ВА БҮЁЁҚЛАР ҲАҚИДА

Соч-соқолни бўяш — ўз кўзини бўяшдир. Оқ сочлар киши
учун зийнат.

Душман уринса ҳам сенга етолмас,
«Бўёқ билан топиб бўлмас ёшликни».

Адиб Собир Термизий

Қайта ёшаришу боз гуноҳ учун,
Сочни қора қилиб, суртмадим бўёқ.

Мусибат ониди қора кийилар,
Кексалик мусибат, суртдим ўша чоқ.

Абу Абдуллоҳ Рудакий

Қора соқолингга оқ тушган замон,
Умринг охирига бўлади нишон.

Низомий Ганжавий

Табибга келмаю қилмагин сўроқ,
Мўйни қорайтирар доридан мутлоқ.

Абдурахмон Жомий

Улким соқол бўяр ҳавоси тушти бошига,
Бўлмоқ соқол қаро, не осиг, чун оқарди бош.

Алишер Навоий

Кўҳна чархдан ёшлик қорайди беҳол,
Қора мўйлар оппоқ бўлди сут мисол.
Чин сўзли ҳақимга солгин сен қулоқ,
Соч-соқол балғамдан бўлади оппоқ.

Абдурахмон Жомий

СОЧ ТЎКИЛИШИ (КАЛЛИК)

Шайх (Ибн Сино) «Шифо» китобида айтади:
«Вужудларида ҳўлик кўплиги туфайли аёллар ҳеч қачон
кал бўлмайдилар».

Кўзғолмас оёғин ниқрис банд этди,
Енгилтак бошига кал дарди етди.

Ҳоқоний

Боши-ю тепаси ялтираб чунон,
Қаригач, ёқимсиз кал бўлди шу он.

Жалолиддин Румий

ТИШЛАР ВА УЛАРНИНГ ҚАДРУ ҚИММАТИ ҲАҚИДА

Ўрнида тишлар дури манзум эрур,
Чун сочилур қиймати маълум эрур.

Алишер Навоий

Синди, тўкилди менда қанчаки дандон эди,
На дандон эрди, балки чароғи тобон эди.
Оқу ярқироқ эди, дур ила маржон эди,
Саҳар юлдузи эди, қатраи борон эди,
Қолмади бир дона ҳам, тўкилди бугун бари.

Абу Абдуллоҳ Рудакий

Сўз чиқарди жойидан, сочиларди гавҳардек,
Қутичада бор эди ўттиз икки гавҳарим.
Гавҳарим қутисини торож қилди чархи каж,
Бугун қийин мен учун сўздан гавҳар сочарим.

Абдурахмон Жомий

Бемор дўстандан қувай дея ташвишни,
Табиб юлиб олар оғриган тишни.

Жалолиддин Румий

Тишлар қаторига етишгач нуқсон,
Овқатга тиш босмоқ эрурми осон?
Тишингдан тошлар ҳам бўларди пачоқ,
Энди-чи, юмшоқ мум тош каби бу чоқ.

Абдурахмон Жомий

Тишингни асрагил қаттиқ емишдан, кўп зиёндур бу,
Дуру гавҳар каби тишлар кишига бир омонатдур.

Махсум Восилий

ТИШ ОҒРИГИДАН ШИКОЯТ

Гўё мен тишларга асирман бу он,
Унинг оғригидан томоғимда жон.
Эсиз ёшлигиму йигитлик чоғим,
Тиш оғриқдан умр ўтмоқда равон.

Ёшлик айёмида аҳвол шу бўлса,
Қарисам не бўлур, эрурман ҳайрон.
Ўттиз икки душман оғзим уйида,
Туну кун жонимни пойлашар пинҳон.
Икки саф бўлишиб ноғора чалар,
Ўртада мену сен уларга нишон.
Дил ўтидан гўё оғзим темирчи
Кўрасидек қора, боқмагин ҳайрон.

Тавҳид Шерозий

Тиш оғриқ чанг солди-ю, тишимдан қарор кетди,
Тишимдан қарор кетгач, ишимдан қарор кетди.
Ёзу қишим емишдан оромга тўла дема,
Тишларим тушиб ёзу қишимдан қарор кетди.

Махсум Восилий

Қолмай оғиз буржида дурри самин,
Тишларим «син», лек кашиш бирла син.
Оғиз бўлди дурж, вале донасиз,
Тишлар ўлуб «син», вале дандонасиз.

Алишер Навоий

Бу оғиз саройининг посбони эрур тишлар,
Посбон агар соғ бўлса, соғ эрур ичу тишлар.
Бу посбон тишлар асли тарбияга муҳтождур,
Тарбияси хўб бўлса, овқатни осон тишлар.

Махсум Восилий

ТАБИЙ ҲАҚИҚАТГА ЧОРА ЙЎҚ

Жолинус қорин оғриғидан, Арасту қорасон
касалиғидан, Буқрот фалаж иллатидан, Афлотун ўпкага
сув йиғилишидан, Суқрот эса кўр бўлиб ўлган, Ибн Сино
эса қабзиятдан вафот этди.

«Тасҳил ал-манофиъ»дан

Мардлар тишлар ўлим бармоғин бари,
Тиббда бунга қарши бўлмагач дори.

Саъдий Шерозий

Оғзима еткур кулоқ, тилим сенинг зикрингдадур,
Ул замонким жон берурда тебратур бемор оғиз.

Алишер Навоий

Бўлмағай дардинг учун ҳеч бир даво гарчи табиб,
Дори-дармон сандиғин юз бор бўшатган чоқда ҳам.

Абдурахмон Жомий

Қутулай десанг гар тезда ўлмоқдан,
Қорнингни шиширма ортиқ емоқдан.

Низомий Ганжавий

Танни мушкка кўмиб қўйганинга ҳам,
Чириш, сасиш пайдо бўлар ўлган дам.

Жалолоддин Румий

Чарх қора бошинга кофурлар сочур,
Сочдан сўнг ўзинга қараб йўл очур.

Абдурахмон Жомий

МУРДАНИНГ ИШҚИ БОҚИЙ ЭМАС

Ўлик бора-бора эсдан чиқади. Мурда ишқи боқий турмас,
чунки у энди ҳаётга қайтиб келмас. Ўликка йиғлаб,
соғлиқдан айрилгунча, тириклар гамини е.

Азанинг сўнггидан кунлар учади,
Ўлик ишқи аста-секин ўчади.
Мурда ишқи доим турмоғи маҳол,
Тириклар ишқини юрагинга сол.

Жалолоддин Румий

ОҒИР БЕМОР ЎЛМАЙДИ, АЖАЛИ ЕТГАЧ ЎЛАДИ

Оғир касаллик ўлим белгиси эмас. Ажалсиз ҳеч ким ўлмас.

Тун бўйи беморга йиғлаб бир одам,
Тонгда ўлиб қолди, бемор-чи бардам.
Қанчалар чопқир от жон таслим этди,
Чўлоқ эшак эса манзилга етди.

Саъдий Шерозий

А д а б и й - б а д и и й н а ш р

Маҳмуд Ҳасаний

ҚАРИЯЛАР — ЮРТ ФАЙЗИ

Шеърлар ва таржималар

Муҳаррир *А. Мўминов*
Бадий муҳаррир *Т. Саъдуллаев*
Техник муҳаррир *В. Веремеюк*
Мусаҳҳиҳ *Зиёда Латифхон қизи*
Саҳифаловчи *Ҳ. Сафаралиев*

ИБ № 416

Теришга берилди 16.09.2002. Босишга рухсат этилди 16.10. 2002.
Бичими 84x108 ^{1/32}. Шартли босма табағи 1,68. Нашр босма табағи 1,75.
Адади 1000 нусха. Шартнома № 62. Буюртма 95.
Баҳоси шартнома асосида.

А. Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти. 700129, Тошкент,
Навоий кўчаси, 30-уй. Нашр рақами № 62

«ARNAPRINT» МЧЖ босмаҳонасида босилди.
Тошкент, Ҳ. Байқаро кўчаси, 51.